

МИЛОШ ОСТОЈИЋ

ВАСОЈЕВИЋКА УЛИЦА

*Душану Косићу, њеснику,
у име завичаја.*

Нађем се увијек, овдје, кад ноћ испратим,
раним стазама кренем - под дрворедима освићем,
застанем под липом, корак утишам, скратим,
загледујем гнијезда, дружим се с будним птићем
па себе окрилатим.

Ево за часак зоре, ево за часак дана,
сунце се помаља - претура бијеле лукове преко Лима,
ко да му је, баш сада, стало да ме затече испод грана.
Понегдје, над улицом, врти се клубук дима,
гдјекоја жаровница сине изнад ђачкога стана,
грлица ми, осјећам, махне крилима,
росна је, ведро, распјевана.

Долетјела је, знам, одозго, са Кома васојевићког
што се пропиње кроз магле ка небу деветом,
можда је овог трена са Зле ријеке, са Вељег крша божићког,
што гледа ширимице свијетом,
можда је са Виситора, Зелетина, са поља новшићког,
из неког боровњака, из јеља под сметом,
са обора књажевачког, с Јаворја липовичког.

А, можда, и није. Она је изблиза, из цвјетних равница,
из старог дубља, лугова, са неопјеваних узглавница.
Можда се у њу претворила дјевојка с ђачких раскрсница,
можда јој је стало да буде грлица,
да буде грлица.

Јутрос улица мирише на жуте крушке.
Одасвуд к њима пристижу шарени птичји свати.
Птице удоваче ме прате - чине души одушке,
једна другој додају гитаре - цирик из шеварја и из сувати.

Сретамо се. Један је наслутљив. Умом кроз грање руби.
Помиње и крв и пршљен своје предачке нити.
Цијени птића што птицу сањиву у лету љуби,
она му Соња - огањ јој из ока свити.

Неко га учио да ноћу хвата свице:
Иди овуда, скачи, пресицај снове у снове.
Колико пута му зборио како да храни птице,
у трешњи, у шљиви медници, кроз јасенове.

Знао је, прича, кад птице дворе птицу,
када је своде у ложницу, диркају, уче да је чиста.
Птић њу крилом покрива - вјетар мрси витицу,
ено, јутрос је птици постеља од три листа.

И тако, скупа, чекамо птичје свате,
кроз крушке градимо здравице за јата,
невјести грлици правимо појате,
ложницу зелену сред зеленог злата.

Горе над нама неимари. Подижу град на првом небеском спрату,
зидају, малтеришу - ћошнике носе са мог надгорја,
причају о змају, о отетој сестри јединици, о најмлађем брату,
и граде деветоро врата: стражарнице, звонаре, будимска
предворја.

Чујемо поврх облака треску. Труцкају кочије перунасте,
вуку их вранци - вуку их суждребне небеске кобиле.
О како над улицом машу огњеним репом, како су јогунасте,
о како скачу, вриште, о како се над нама звиздају тајне силе...

Зачас удари звоно. Сабор је поврх нашега ума.
Жупани, велимо, јутрос проглашавају бѣрана.
Ено их на кршу: доводе му овна из Хума,
доводе му вола Радована из забрана.

А потом никне нешто ново. Никад пређашње, исто.
Данас је, тврдимо, зелени четвртак - славље орачко.
Дајбог је над улицом. Није црн, можда је то бѣран начисто,
неко чудо себарско: зора ославлена, завјет - дрво сељачко.

Нађем се увијек, овдје, кад ноћ испратим,
раним стазама кренем - под дрворедима освићем,
застанем под липом, корак утишам, скратим,
загледујем гнијезда, дружим се с будним птићем,
па себе окрилатим.

Не могу да се смирим. Очи птицама препустим,
изви-ватру потпирим - купала лимска нагоробиљим.
Пред лавовима војводским неку пјесмицу изустим,
сјенич-поља образом осмиљим.

Лицем ми мили нека сјенка питома,
поврх вјећа, по челу, пиркају вјетри с точила,
клопоћу кркори из жила двоглавог Кома,
до ува стижу кикоти с дјевојачких мочиља.

Негдје дуга, подаље, претрча преко Лима,
и помало, ђачки, шапућем: престани кишо, престала се звала...
Не сагићем се. Идем урођено. Стојећи. На ороглед свима,
упијам кораке, жагор, дјевојке с воћних уличких обала.

Сваки час осјећам вјетрове горње. Цирик-тицу с градине.
Трепере преда мном рудеши: цвијетнице и рујишта.
Учини ми се да сам косач. Жњетвар насред просине,
учини ми се да сам жртва са неког горовитог требишта.

Нађем се увијек, овдје, кад ноћ испратим,
раним стазама кренем - под дрворедима освићем,
застанем под липом, корак утишам, скратим,
загледујем гнијезда, дружим се с будним птићем
па себе окрилатим.

Улицом ђачком, одавно нашом, именов потлашњег брда,
заплови, не једном, у предасима, мирис с непоновљених плужина.
Има по њој цвјетова с дренова, дебелица, лозе с покрај утврда,
има листова елде - осја са гумна с оближњих ражина.

Дира нас тај слатки ваздух: разливен, души угодан,
 ваздух с вирова, потока - свеж горник с бистрица.
 Није мокар. Мек је и благ. Свуда некако плодан,
 лицем нас дотичу пернате летунице из објутрица.

Нађем се увијек, овдје, по обалама лимским,
 над вршњама дјечјим, над врбама неспокојним, над милутом.
 Видим се, несташно, с гавранима и јастребовима будимским,
 па капсолашем, шпагулином, васојевићким бунтом,
 пријетим прутом
 и крвљу љутом...

И ту, гдје је дубока вода, гдје е Лим нема брода,
 одлутам до дјевојачког крша - видим будимску скочидјевојку.
 Тјера је везир. Запјенушао је. Облак му раван испод свода.
 Није се дала. Очувала се Оља. Сад о њој слушам жалопојку...

Ту сам, на Лиму, кад се узмота страхор, кад врагопици пуну.
 Један јавор кренуо на мегдан - сад је, ено, на поље бојно.
 Зачас, није јавор. То је, ето, Јован Бабовић - сијече агу на Медуну,
 а лице му ведро - око му, под вучјом вјеђом, стреловито, опојно...

Нађем се увијек, овдје, с дјевојком са косом од сребра,
 с дјетелином на лијевој реверу, са грлом немилованим.
 Птица јој испод кошуље, испод нетакнутог ребра,
 хтјела би да излети, сунцем иванским опије, неотрованим,
 на жубер-усни напијем,
 са рујном зором осванем,
 на Лиму, у слави њеној, преданим.

Протрчим, свом снагом, јутром са ширим крилима виљим,
 у наручју ми, ето, мљечевина - откоси са закоса.
 Кикоћем се, сокаком, гвозденој пети - прерано се уозбиљим,
 па се, уинат јави, попрскам капима пркоса.

Опет у птицу, у Соњу срнајицу, непојмљиво упиљим,
 па је гледам издаље: срамежљиво, искоса,
 па је горским очима,
 зелетинским,
 верем-травом обиљим.

Опет ме звоно, оно првошевско, пронузи звуком.
Враћа ме оно давном - триста бираних видим из бољих оцака.
Одлазе за Србију. Хоће преко пречаге. Иду с братском поруком.
Хоће кроз вучја легла - кроз језе, кроз клобукове мрака...

Ништа, док журим, не поначињам нити измишљам.
У походу, ево, Шуја Шћепанов, Стефан Остојин, Цеко по милошти.
Неко неће да крене. Враћа се. Прегљачари су шљам.
Печено чело једино зна мушки да завојшти.

Сјећање опет прекине птица: она ранија, рашћириктала.
Слушам је. Пратим. Нимало нијесам неравнодушан.
Записујем јој пјесме: танко поје, а њена цириктала
једном је чуо Душан,
ко да је био зова, бреза разлистала,
висока,
над ђачким игриштем процвјетала...

Нађем се увијек, овдје, испод птичје свирале,
раскопчао сам њедра - пењем се к птици до њена крика.
Оне су, можда, на беран-кршу берана бирале,
гласале са ћувика;
оне су, ето, до мене доперјале
да ми подаре немушти језик,
лијеске,
грмове обзовика.

Ево ме, опет, на стопама прошлим,
прозор један зрачни с гитаром обиђем.
Њен струк назирем оком голим,
о како тој голубици да приђем,
па да јој шапнем ко Лим,
волим те,
волим.

Махнем јој, опет, листом из књиге.
Чекам да смијех проспе у ђачко лице,
чекам да наслути моје бриге,
кола и поскочице,
кад кренем, навише, уз планину,
у издиге.

Види ме, знам, кроз завјесе лаке,
 кроз плетиво танко - данима, с надом, везено.
 Радо је виђам кад вјетар растјерује облаке
 над Лимом плови лишће зелено.
 За оне кише прољећње: ситне и млаке,
 за њен стас врбови, за грло њено,
 поклањам јој немире
 вечери сваке.

Можда ми шапат чује кад је разбуди с бријега ждрака,
 кад стигне птица са бојних лука, са бојних њива...
 Ако је долетјела с јонских таласа, са морских рака,
 мора гласе да носи, мора да је измучена, злослутљива,
 грактава,
 можда сврака.

Ево ме, опет, на стопама прошлим,
 прозор један зрачни с гитаром обиђем.
 Њен струк назирем оком голим,
 о како тој голубици да приђем,
 па да јој шапнем ко Лим,
 волим те,
 волим.

Ево куца на торњу гласник: анђео девети,
 чује се јасно - ланци се кују клети...,
 Нимало не увија: прилика је, вели, удариће на те,
 но ће прије баћко низ Карпате!...
 И тица то зна. Отуд к трешњи долети.
 У кљуну јој зелен зоб,
 па нама, на улици васојевићкој, на ближој и даљој мети,
 сјетује њенски: боље гроб него роб...

Није то, мислим, путник - прије ће то бити птица.
 Пјева она, онамо, горе - кличе: ој(!), мајко мила,
 Њемачка нас покорила - никла опет зла клица...
 Ту, гдје бројим потоке, гдје сјакте вилина крила,
 гдје су старији урасли у ђачка лица,
 Световид узјаше коња чила,
 па кроз облаке, кроз триста измаглица,
 иако је ђавоља мајка опколила,
 зањишти,
 зарже,
 насред немањићких улица...

И опет, кад је овако, кад је налетно, наопако,
Световид се чека - мора то знати свако...
Сунце се мучи. Брзо ће у нас да уоокрљи
птице угрије - топлом дугом опрљи,
никад да није овако...

Нађем се увијек, овдје, кад ноћ испратим,
раним стазама кренем - под дрворедима освићем,
застанем од липом, корак утишам, скратим,
загледујем гнијезда, дружим се с будним птићем
па себе окрилатим.

И кад се отиснем одавде, с мог ђачког обора,
кад се по небу прочуне тутњава, треска,
ја, ко да сам из бајке, пренем до Виситора,
проклецам уз самовања лелејска,
па покрај извора, крај навогинског јавора,
поменем златно Пушкиново перо насред врелог пијеска,
онако, мојски, без зазора
и чини ми се да ме некуд води
улица васојевићка,
поднебеска...

Свуд се улицом распричам: промрмљам, освјежим надом,
па сретам имена вјерна: чиста, заумна, смјерна...
Читам покоји стих - поп ме Радисав измилује брадом,
па се окоми на лета чемерна,
што су пјесника обавијали хладом,
језом
и сланом,
никад наградом...

Нијесам облачан. Извире из мене нека понорница зелетинска,
па на њима, по њеним вировима, купам и перем птичја јата.
Улицом ђак пјева: митраљеза стоји писка - иде Седма
омладинска,
а ја застанем - болно се присјетим оба брата,
знам како тече крв истинска,
како се ређају пет мојих гробова
усред домаћег рата...

И они, збиља, бијаху ђаци. И ова улица била је њина.
Сада их нема. Нико од њих, ој-јој(!), да наврати.
Порасла, над могилом, чемерика - узглавље ухватила маховина,
а птица ова и друга неће с њима да се разбрати,
но чупка чемерику - није за њих трава јадовина,
но невени,
но одољени пернати...

Нађем се увијек, овдје, кад ноћ испратим,
раним стазама кренем - под дрворедима освићем,
застанем под липом, корак утишам, скратим,
загледујем гнијезда, дружим се с будним птићем,
па себе окрилатим.

И опет, овдје, мирис јаглике под крилом птице,
трептај с вртова, покрај ораница, с цвјетова бјелице.
И опет, овдје, улица прозива свице,
далека брда, бјеласасте планине, јеловице.

Нађем се увијек, овдје, под крововима тисивјечним,
загледујем усјеке, клинове смолаве из живице,
па се, сањиво, видовито, омијем сунцем млијечним:
појашем коња љесковог, изгрлим лијеске сестрице
напијем таласом рјечним,
многовјечним.

Нађем се увијек, овдје, под срповима вјетровитим,
и на извирима починем, развежем уснима усуд,
па у додирима, на раскршћу, огњем са горе засвитим,
па се растурих, из мора избацитим, нимало худ,
па гласим птичју ћуд,
овуда
и којекуд...

И опет, овдје, пресећем граница грлице,
флотиле с чижевњака: ластавице, разгугутале голубице,
голубове с орања, прве прољећње пјевалице,
па уз Лим, овако зелен, овако вјечан, без злокобице,
загледујем вировима, испод обала, виситорске тишине и измаглице,
па по Зелетину од сто чука, особице,
појцима тражим зелене собице,
дарујем здравац,
мислоћин,
од васлеђена зравице.

Нађем се увијек, овдје, кад ноћ испратим,
раним стазама кренем - под дрворедима освићем,
застанем под липом, корак утишам, скратим,
загледујем гнијезда, дружим се с будним птићем
па себе окрилатим.

Нађем се увијек, овдје, под јатом чакор-птице,
са плавим језерицама, са гугуткама из грља и вреоца.
Па војним селима, па метесима, па дољама испод тројакe литице,
на плавном потоку, прогргљалом посред сеоца,
подно заграђа и забодишта, подно гребенасте витице,
поменем оног Међедовића из приче Капије, оног далеког оца,
што чува планину - гађа орлове, јастребове, грабљиве тице...

И опет, овдје, подижем ону здравицу твоју,
здравицу у Москви - она је, знам, срдце руских городов...
Знамо матушку, знамо: Александра Невског у сваком боју,
и Иљу Грузијског кад сам му био, остао, пјесник-редов...

А сада, од извора до увора, Лим је зелен.
Еј, то је ријека, личност, велика комска вена!...
Ево и сада скаче: везује и везује - брз ми ко јелен.
Не бој се, пјесниче! Иде он матушки из срца и из наших стијена.

И опет, на сред улице ове,
птица опомиње како се срицала "Как закаљас стаљ..."
А ја кроз ове дрвореде на које ждраке доплове,
обнављам себе: нијесмо прошли - ићи ће се, ићи у даљ...

Нађем се увијек, овдје, кад ноћ испратим,
раним стазама кренем - под дрворедима освићем,
застанем под липом, корак утишам, скратим,
загледујем гнијезда, дружим се с будним птићем,
па себе окрилатим.

Miloš Ostojić

THE VASOJEVIĆI'S STREET

*To Dušan Kostić, a poet,
in the name of his homeland*

Summary

Inspired, exciting, thematically and meaningfully related to the poems by Dušan Kostić with motives from the homeland, long poem is filled with roaring rhythm, original linguistic expression pointing to a stuious attitude of the poet towards the language, which carries in itself a smell of modern, but yet, now and then, a patina of archaic character, splendidly harmonized in a specific poetic language, what may only reflect credit on this author, as a creator.

Intensified emotional charge gives wings to poet's thought, stimulates the rhythm which is spontaneously transferred to a reader, suggesting him exactly the feeling which also is the author's top-level motiv. The long poem, from one poem to the other, rhythmically, imaginatively, as an artistic experience, spreads, attracts, especially in predominating thought which is transferred through the lexical and meaningful tissue of the long poem, from the beginning to the end. Main thought, no matter if he slowed down or accelerated his step, if he met a specific life's phenomenon - the poet persistently, and that attains the meaning of a refrain, associates "with awake small bird (meaning of a symbol), and gets the wings".

Poet's emotional charges, therefore, also the reader's ones, especially of the readers from the native areas, in the name of which the poet dedicates the long poem to Dušan Kostić - summits in final poem of the long poem, in which one could meet authentic harmony and relationship of the two poetic natures. Exciting and nice. The experience in connection with spontaneous, easy and natural rhyme, even when talking about its most difficult sheme *abab*, difficult for application even to the mot talented poets in impressive. And Miloš Ostojić managed.